

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP HỒ CHÍ MINH**

TÔ HỒNG THIÊN

**NGHIÊN CỨU CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN TỔ
CHỨC HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TẠI CÁC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP Ở VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp Hồ Chí Minh, năm 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP HỒ CHÍ MINH

TÔ HỒNG THIÊN

**NGHIÊN CỨU CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN TỔ
CHỨC HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TẠI CÁC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP Ở
VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Kế toán
Mã ngành: 62.34.03.01

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: 1. PGS. TS PHẠM VĂN DUYỆC
2. PGS. TS TRẦN PHƯỚC

Tp Hồ Chí Minh, năm 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, luận án tiến sỹ “*Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức hệ thống thông tin kế toán tại các trường đại học công lập ở Việt Nam*” là công trình nghiên cứu của bản thân tôi. Các số liệu và tài liệu trong luận án là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào. Tất cả những tham khảo và kế thừa đều được trích dẫn đầy đủ.

Nghiên cứu sinh

TÔ HỒNG THIÊN

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin gửi lời chân thành cảm ơn các cá nhân và tổ chức đã động viên và giúp đỡ để tôi có thể hoàn thành luận án của mình.

Về phía cá nhân, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Phạm Văn Dược và PGS.TS Trần Phước, hai người Thầy hướng dẫn khoa học đã động viên giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu và viết luận án này. Bên cạnh đó, tôi cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành đến PGS.TS Võ Văn Nhị, Trưởng khoa Kế toán Trường Đại học Kinh tế TP. HCM, Thầy đã động viên và giúp đỡ tôi trong những lúc tôi gặp khó khăn nhất trong quá trình thực hiện luận án.

Về phía tổ chức, Tôi xin chân thành cảm ơn các Thầy Cô giảng viên Khoa Kế toán Trường Đại học Kinh tế TP. HCM, đã hỗ trợ, góp ý kiến quý báu để tôi hoàn thiện luận án này.

Tôi xin chân thành cảm ơn các Anh, Chị đang làm việc tại Phòng Kế hoạch – tài chính, Phòng tài vụ của các trường đại học công lập đã cung cấp cho tôi dữ liệu để tôi hoàn thành luận án.

Cuối cùng, tôi xin cảm ơn các bạn đồng nghiệp gần xa và gia đình đã động viên và giúp đỡ tôi để tôi có thể hoàn thành luận án.

Nghiên cứu sinh

TÔ HỒNG THIÊN

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

LỜI CẢM ƠN

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu và câu hỏi nghiên cứu	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	3
4. Phương pháp nghiên cứu	3
5. Những đóng góp của luận án	4
6. Kết cấu của luận án	5
Chương 1: Tổng quan các nghiên cứu đã công bố	7
1.1. Tổng quan về tình hình nghiên cứu nước ngoài	7
1.1.1. Nội dung các nghiên cứu trước có liên quan đến đề tài luận án	7
1.1.1.1. Những nghiên cứu đã được công bố về HTTT kế toán ở doanh nghiệp	7
1.1.1.2. Những nghiên cứu đã được công bố về HTTT kế toán ở trường đại học	14
1.1.2. Nhận xét về những nghiên cứu đã được công bố ở nước ngoài về HTTT kế toán	16
1.2. Tổng quan về tình hình nghiên cứu trong nước	18
1.2.1. Nội dung các nghiên cứu trước có liên quan đến đề tài luận án	18

1.2.1.1. Những nghiên cứu đã được công bố về HTTT kế toán ở doanh nghiệp	18
1.2.1.2. Những nghiên cứu đã được công bố về HTTT kế toán ở đơn vị HCSN	21
1.2.1.3. Những nghiên cứu đã được công bố về HTTT kế toán ở trường ĐHCL	23
1.2.2. Nhận xét về những nghiên cứu đã được công bố ở trong nước về HTTT kế toán	24
1.3. Khoảng trống nghiên cứu và hướng nghiên cứu	26
1.3.1. Khoảng trống nghiên cứu	26
1.3.2. Hướng nghiên cứu của tác giả	27
Kết luận chương 1	28
Chương 2: Cơ sở lý thuyết	29
2.1. Lý thuyết nền vận dụng trong luận án	29
2.1.1. Lý thuyết về hệ thống thông tin	29
2.1.1.1. Nội dung lý thuyết về hệ thống thông tin	29
2.1.1.2. Vận dụng lý thuyết về HTTT vào nội dung luận án	29
2.1.2. Lý thuyết thông tin bất cân xứng	30
2.1.2.1. Nội dung lý thuyết thông tin bất cân xứng	30
2.1.2.2. Vận dụng lý thuyết thông tin bất cân xứng vào nội dung luận án	31
2.1.3. Lý thuyết hành vi quản lý	32
2.1.3.1. Nội dung lý thuyết hành vi quản lý của H. A. Simon	32
2.1.3.2. Vận dụng lý thuyết hành vi quản lý vào nội dung luận án	32
2.1.4. Lý thuyết phụ thuộc nguồn lực	32

2.1.4.1. Nội dung lý thuyết phụ thuộc nguồn lực	32
2.1.4.2. Vận dụng lý thuyết phụ thuộc nguồn lực vào nội dung luận án	33
2.1.5. Lý thuyết ngẫu nhiên	33
2.1.5.1. Nội dung lý thuyết ngẫu nhiên	33
2.1.5.2. Vận dụng lý thuyết ngẫu nhiên vào nội dung luận án	34
2.2. Tổ chức hệ thống thông tin kế toán	34
2.2.1. Hệ thống thông tin	34
2.2.2. Hệ thống thông tin kế toán	35
2.2.2.1. Một số quan điểm về HTTT kế toán	35
2.2.2.2. Các thành phần của HTTT kế toán	36
2.2.2.3. Vai trò của HTTT kế toán	36
2.2.3. Tổ chức hệ thống thông tin kế toán	38
2.2.3.1. Khái niệm tổ chức	38
2.2.3.2. Khái niệm tổ chức HTTT kế toán	38
2.2.3.3. Nội dung tổ chức hệ thống thông tin kế toán	38
2.2.3.4. Tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	39
2.2.3.5. Các tiêu chí đánh giá nội dung tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	40
2.3. Tổng quan về trường ĐHCL	45
2.3.1. Khái niệm về trường ĐHCL và mục tiêu giáo dục đại học	45
2.3.1.1. Khái niệm về trường ĐHCL	45
2.3.1.2. Mục tiêu của giáo dục đại học	46
2.3.1.3. Phân bố của các trường ĐHCL ở Việt Nam	46
2.3.2. Tổ chức và quản lý của trường ĐHCL	47

2.3.2.1. Cơ cấu tổ chức và quản lý	47
2.3.2.2. Nhiệm vụ và quyền hạn của các bộ phận	47
2.3.3. Cơ chế tự chủ của các trường ĐHCL công lập	47
2.3.3.1. Cơ chế tự chủ đối với các trường ĐHCL tự đảm bảo chi thường xuyên và chi đầu tư	48
2.3.3.2. Cơ chế tự chủ đối với các trường ĐHCL có nhận tài trợ kinh phí từ NSNN	49
2.3.4. Điểm tương đồng giữa trường ĐHCL tự chủ tài chính và doanh nghiệp	50
2.4. Các nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức HTTT kế toán	50
2.4.1. Tổng hợp các nhân tố ảnh hưởng đến HTTT kế toán từ các nghiên cứu trước	50
2.4.2. Quan điểm tiếp cận các nhân tố được tập hợp từ các nghiên cứu trước	55
2.4.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	57
2.4.4. Mô hình nghiên cứu lý thuyết	62
Kết luận chương 2	63
Chương 3: Phương pháp nghiên cứu	64
3.1. Khung nghiên cứu chung của luận án	64
3.2. Phương pháp định tính	68
3.2.1. Phương pháp suy diễn	68
3.2.2. Phương pháp chuyên gia	69
3.3. Phương pháp định lượng	70
3.3.1. Thiết kế thang đo	70

3.3.1.1. Thang đo tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	70
3.3.1.2. Thang đo các nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	76
3.3.2. Mô hình nghiên cứu của luận án	83
3.3.3. Xây dựng giả thuyết nghiên cứu	85
3.3.4. Phương pháp thu thập dữ liệu	91
3.3.4.1. Phương pháp và đối tượng khảo sát	91
3.3.4.2. Phương pháp chọn mẫu và kích thước mẫu	91
3.3.4.3. Cách thức thu thập dữ liệu	93
3.3.4.4. Thời gian thu thập dữ liệu	93
3.3.5. Công cụ và quy trình phân tích dữ liệu	93
3.3.5.1. Đánh giá độ tin cậy của các thang đo	93
3.3.5.2. Phân tích nhân tố khám phá (EFA)	94
3.3.5.3. Phân tích tương quan và hồi quy đa biến	96
Kết luận chương 3	97
Chương 4: Kết quả nghiên cứu và bàn luận	98
4.1. Kết quả nghiên cứu	98
4.1.1. Kết quả nghiên cứu định tính	98
4.1.2. Kết quả nghiên cứu định lượng	101
4.1.2.1. Thống kê mô tả mẫu khảo sát	101
4.1.2.2. Kiểm tra độ tin cậy của các thang đo	106
4.1.2.3. Phân tích nhân tố	112
4.1.2.4. Đánh giá thang đo tổ chức HTTT kế toán	121
4.1.2.5. Phân tích tương quan và hồi quy	124

4.2. Một số bàn luận từ kết quả nghiên cứu	144
4.2.1. Tóm tắt kết quả nghiên cứu và so sánh với kết quả nghiên cứu trước	144
4.2.1.1 Tóm tắt kết quả nghiên cứu	144
4.2.1.2. So sánh với kết quả nghiên cứu trước	149
4.2.2. Bàn về thực trạng tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở VN	150
4.2.3. Bàn về những nguyên nhân dẫn đến thực trạng tổ chức HTTT kế toán tại các trường ĐHCL ở Việt Nam	157
Kết luận chương 4	164
Chương 5: Kết luận và kiến nghị	165
5.1. Kết luận	165
5.2. Kiến nghị	166
5.2.1. Về tổ chức HTTT kế toán	166
5.2.1.1. Hệ thống dữ liệu đầu vào	166
5.2.1.2. Hệ thống xử lý dữ liệu	168
5.2.1.3. Hệ thống lưu trữ dữ liệu	170
5.2.1.4. Hệ thống BCTC	171
5.2.2. Về những nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức HTTT kế toán	172
5.2.2.1. Nhóm nhân tố có ảnh hưởng đáng kể đến tổ chức HTTT	173
5.2.2.2. Nhóm nhân tố có mối quan hệ tương quan với tổ chức HTTT kế toán	175
5.3. Những hạn chế của luận án và hướng nghiên cứu trong tương lai	179
5.3.1. Những hạn chế của luận án	179
5.3.2. Hướng nghiên cứu trong tương lai	180

TÀI LIỆU THAM KHẢO

PHỤ LỤC